

Rapport 2022/20 Sammendrag | For Norges Idrettsforbund

Nytten av idrettsanlegg og betydning for fysisk aktivitet

En samfunnsøkonomisk analyse av virkninger på folkehelse og produktivitet

SAMMENDRAG AV RAPPORT 2022/20

Steinar Strøm, Andreas Skulstad, og Stine Mari Godeseth

Sammendrag og konklusjoner

Gode vaner for trening og fysisk aktivitet fører til en rekke nyttevirkninger både for den enkelte og for samfunnet for øvrig. Dette innebærer for eksempel bedre helse, bedre skoleprestasjoner, et mer aktivt arbeids- og samfunnsliv, økt livskvalitet, egenopplevd nytte fra frivillig tidsbruk og publikumsnytte ved arrangementer. I dette prosjektet undersøker vi hvilken rolle anlegg (idrettsanlegg og anlegg for egenorganisert trening) har for fysisk aktivitet blant ungdom i alderen 13 til 19 år i anleggenes forventede levetid på 40 år. Vi finner at tilskudd av spillemidler til investeringer i anlegg har en positiv sammenheng med antall timer trent. Sannsynligheten for å drive med organisert og egenorganisert trening øker med spillemidler som gis til idrettsanlegg. Videre finner vi at desto større variasjon i typer av anlegg, desto mer fysisk aktivitet driver ungdommene med, forutsatt at det også er investert i større anlegg med kapasitet til mange brukere. Vi anslår at 1000 kroner i økt tilskudd av spillemidler per innbygger i en kommune sammenfaller med 3 minutter mer trening i uka per individ i gjennomsnitt. For mange vil den fysiske aktiviteten som ung opprettholdes som voksen ved bruk av idrettsanlegg, turer i skog, mark og fjell samt i treningsstudioer.

Vi anslår virkningen av den økte treningen på timer arbeidet i et senere voksent liv. Vi illustrerer funnene våre gjennom et regneeksempel med en investering i nye idrettsanlegg på 1 mrd. kroner. Vi anslår at en slik investeringsimpuls ville vært klart samfunnsøkonomisk lønnsom, med en netto nytte på 3 mrd. kroner for de overlappende generasjonene som bruker anleggene. Det vil si at for hver krone investert får samfunnet 3 kroner tilbake. Resultatet er robust for endringer i forutsetningene.

Hvilken rolle spiller fysisk aktivitet blant unge for samfunnsøkonomien?

Fysisk aktivitet og deltakelse i organisert idrett kan allerede fra tidlig alder bidra til samfunnsøkonomiske gevinster. Den unge opplever mestring, personlig utvikling, fellesskap og idretts glede fra aktivitetene. I tillegg er det en rekke forskning som viser at treningen fører til bedre fysisk og psykisk helse generelt. Man har lettere for å konsentrere seg på skolen, man får bedre selvbilde og føler seg lettere til sinns og opplever generelt økt livskvalitet på andre arenaer i livet.

I tillegg til de kortsiktige gevinstene som oppstår mens man trener som ung, oppstår det også langsiktige gevinster gjennom livet. Hvis man introduseres for gode vaner for trening og fysisk aktivitet som ung, har man høyere sannsynlighet for å være aktiv som voksen. Det er i særlig grad her at de virkelig store samfunnsøkonomiske virkningene ligger. Ikke bare vil den enkelte oppleve bedre velvære og personlig nytte som voksen som følger av bedre treningsvaner, men man vil være friskere og spare det offentlige for helse- og trygdeutgifter og man vil være mer produktiv i arbeidslivet som følger av høyere arbeidstilknytning og lavere sykefravær. I tillegg utvikler barn som er fysisk aktive sterkere skjelett og sterkere muskler enn inaktive barn. I og med at benbygning er ferdig utbygd etter fylte 20 år er manglende benbygning som følge av inaktivitet som ung irreversibelt. På grunn av følgeeffektene fra gode treningsvaner som ung, er det altså store og langvarige samfunnsøkonomiske nyttevirkninger knyttet til å introdusere unge for gode vaner for fysisk aktivitet.

Hvilken rolle spiller idrettsanlegg for fysisk aktivitet?

Det er mange faktorer som påvirker i hvor stor grad man klarer å rekruttere unge til å drive med idrett. Det kan dreie seg om faktorer som er vanskelig å måle kvantitativt og som ikke uten videre kan løses

med penger, slik som organisasjonskultur, arbeidsinnsats fra ildsjeler, inkluderende miljø og støtte fra foreldre. Videre kan strukturelle faktorer påvirke, slik som bosetningsmønsteret og den sosiokulturelle bakgrunnen til innbyggerne i kommunen man vokser opp i. I tillegg finner både våre analyser, annen forskningslitteratur og erfaringene fra idrettslagene- og foreningene at idrettsanleggene har mye å si.

Norges idrettsforbund forteller at mangelen på idrettsanlegg er den største begrensningen for deltakelse i fysisk aktivitet blant barn og ungdom. I mange kommuner er det hard kamp om å få tildelt hall- eller banetid, noe som resulterer i at noen aktiviteter fortrenses helt eller blir tildelt ugunstige tidspunkt. Nye investeringer er ikke bare nødvendig for å dekke etterspørselen, men det er nødvendig for å sikre en bred rekruttering blant barn og unge. For å kunne få inkludert flest mulig trenger man de store volumanleggene i nærheten av der folk bor, og man trenger investeringer som tilrettelegger for nisjeaktiviteter slik at man får sikret et bredt tilbud. De gode og riktige investeringene i idrettsanlegg fører til mer bruk, bedre rekruttering og mer fysisk aktivitet.

Vi finner en positiv sammenheng mellom tilskudd av spillemidler og fysisk aktivitet

Vi undersøker sammenhengen mellom investeringer i anlegg og fysisk aktivitet gjennom økonometriske analyser der vi kobler Ungdataundersøkelsene¹ med registre over anleggsinvesteringer. Vi finner at investeringer i anlegg har en positiv sammenheng med antall timer trent. Vi finner at 1000 kroner i økt tilskudd av spillemidler per innbygger i en kommune sammenfaller med 3 minutter mer trening i uka per individ i gjennomsnitt. Effekten oppstår både gjennom at de som allerede driver med organisert- og egenorganisert trening trener mer, og gjennom at flere rekrutteres. Vi finner også at desto større variasjon det er i typer av anlegg, desto mer fysisk aktivitet driver ungdommene med. Variasjon er ikke i seg selv tilstrekkelig, man er også avhengig av at investeringene er på et visst nivå som rommer anlegg med kapasitet til mange brukere. Dette er i overensstemmelse med den internasjonale litteraturen vi viser til i rapporten.

Økt trening som ung kan ha en positiv sammenheng med timer arbeidet som voksen

Vi anslår videre sammenhengen mellom økt trening og timer arbeidet i et senere voksent liv. Vi støtter oss på andres og våre egne tidligere analyser, og anslår at hver time økt hard trening per uke sammenfaller med 19 flere minutter arbeid årlig. Med grunnlag i den internasjonale litteraturen vi viser til i rapporten, antar vi at fysisk aktivitet i ung alder har virkninger på helse og fysisk aktivitet som voksen. Dette knytter seg både til langvarige effekter for skjelett og muskler av trening som ung, men særlig at gode vaner for trening og fysisk aktivitet som ung fører til gode vaner for aktivitet som voksen.

En anleggsinvestering på 1 mrd. kroner er klart samfunnsøkonomisk lønnsom

Vi illustrerer den samfunnsøkonomiske nytten av investeringer i idrettsanlegg gjennom et regneeksempel der vi ser på en tenkt investering på 1 mrd kr. fordelt på hele landet. Nytteeffektene består av arbeidsgevinster og helsegevinster for de som bruker anleggene. Arbeidsgevinstene er verdien

---

¹ Ungdata er lokale barn- og ungdomsundersøkelser der skoleelever over hele landet svarer på spørsmål om hvordan de har det, og hva de driver med på fritiden

av den økte arbeidsinnsatsen assosiert med økt trening som ung og gjennom livet. Arbeidsgevinstene utgjør de aller største virkningene. Dette er i tråd med hva man skulle forvente seg. Humankapital er den desidert viktigste kapitalen Norge sitter på (se **Error! Reference source not found.**), og tiltak for å styrke denne har potensielt store virkninger.

Helsegevinstene knytter seg til vunne kvalitetsjusterte leveår. Vi ser at også disse er betydelige. Vi legger til grunn en levetid på 40 år for anleggene det investeres i. Det betyr at flere generasjoner av ungdommer mellom 13 og 19 år og senere som voksen kan utnytte disse anleggene. Nyttegevinstene av anleggsinvesteringene er anslått til drøyt 3 mrd. kroner etter at drifts- og investeringskostnader er trukket fra, jf. Tabell S.1.

Tabell S.1 Nåverdi av kostnads- og nyttevirkninger av en investeringsimpuls på 1 mrd. kr. i idrettsanlegg i hele landet (beløp oppgitt i mill. kroner i 2022).

Virkninger	Mill. kroner
Investeringskostnader	- 1 000
Driftskostnader	- 356
Sum kostnadsvirkninger	- 1 356
Arbeidsgevinster	3 753
Helsegevinster	630
Sum nyttevirkninger	4 383
Netto nåverdi	3 027

Kilde: Vista Analyse

Små tall, men sterke virkninger

Virkningene for den enkelte person er små, men de er statistisk utsagnskraftige forskjellige fra null. Grunnen til at det blir sterke virkninger i den samfunnsøkonomiske analysen er at gevinstene omfatter mange personer i flere overlappende generasjoner gjennom livet. Våre anslag er tilnærmede anslag på verdien av fremtidige arbeidsmarkedsutfall og helsegevinster. Sammenhengen mellom investeringer i idrettsanlegg, gjennom økt sannsynlighet for trening, til bedre helse og bedre arbeidsmarkedsutfall, vil ikke være likt for alle. For ganske mange vil sammenhengen være null, for noen vil den være moderat og for noen vil den være høy. Dette er med andre ord den forventede gjennomsnittseffekten.

Usikkerhet

Det må presiseres at analysene kan preges av at det er ikke-observerbare faktorer som kan påvirke de sammenhenger og variabler vi har trukket inn i den empiriske analysen. Vi vurderer at det er stor sannsynlighet for at effekten av investeringer i idrettsanlegg på personlig arbeidsrelatert velferd og helsegevinster er større enn null, men vi presiserer at de kan være både større eller mindre enn det vi har funnet.

Vi finner samtidig at resultatet er robust for endringer i forutsetningene. Selv om vi skulle halvert antall brukere eller halvert treningseffekten, går investeringene fortsatt flere milliarder kroner i overskudd. På grunn av usikkerheten har vi konsekvent valgt å legge konservative anslag til grunn, noe som isolert sett gjør at usikkerheten går i retning av at nytten er større enn det vi har beregnet. Alt i alt finner vi at det er gode grunner for å hevde at investeringer i idrettsanlegg er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Andre gevinster kommer i tillegg til våre tallfestede nyttevirksomheter

I vår samfunnsøkonomiske analyse har vi sett på virkninger for fysisk og psykisk helse av at unge mellom 13 og 19 år blir mer fysisk aktive (og andreordenseffekter av dette på arbeid). I samsvar med mange internasjonale analyser forutsetter vi at de unge, om ikke alle, mer eller mindre opprettholder fysisk aktivitet gjennom livet. Vi har ikke regnet med nyttevirksomhetene knyttet til egenopplevd nytte (knyttet til idrettsglede og fellesskap) eller de kommersielle virkningene (publikumsnytte fra toppidrett og leverandører av utstyr og tjenester). Dette er nyttevirksomheter som kommer i tillegg til den nytten som vi har identifisert. Vi mener derfor det er gode grunner for å hevde at den reelle nytten er større enn det vi har beregnet, og at våre anslag derfor burde ses på som minimumsanslag.

Vista Analyse AS
Meltzers gate 4
0257 Oslo

post@vista-analyse.no
vista-analyse.no